

TELEGRAFUL ROMÂN.

împare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Nr. 5128 Scol.

Cerculariu

cătră toate oficiile protopresbiterale și parohiale, cătră direcțiunile școlilor medii și comerciale profesionale din arhidieceșă și cătră cateheții școlarilor de religiunea gr.-orientală din arhidieceșă.

Sinodul arhidieceșan voinde a regula instrucțiunea religiunii în școle de jos până sus, după un plan uniform prin concludul seu din 7 Maiu 1888 Nr. protocol. 86, a acceptat un plan nou de învățământ pentru studiul religiunii în școlele noastre confesionale și pentru tinerimea de confesiunea noastră din alte școle de pe teritoriul arhidieceșei Transilvane.

După acest plan are a se preda studiul religiunii în modul următoriu:

I. În școlele populare:

1. În anul întâiu: *Istoriore morale, rugăciuni și cântări bisericesci corespunzătoare.*

2. În anul al doilea: *Istoria biblică a testamentului vechiu.*

3. În anul al treilea: *Istoria biblică a testamentului nou.*

4. În anul al 4-lea și al 5-lea: *Catechismul mic.*

5. În anul al 6-lea: *Istoria bisericescă pe scurt.*

II. În școlele medii, comerciale și civile:

1. În clasa 1-a și 2-a gimnasială, reală și civilă: *Istoria biblică.*

2. În clasa a 3-a și a 4-a gimnasială, reală și civilă: *Catechismul.*

3. În clasa a 5-a și a 6-a gimn., reală și 1 a și 2-a comercială: *Istoria bisericescă.*

4. În clasa 7-a gimn. și reală și a 3 a comercială: *Cunoscințe din dogmatică și morală.*

5. În clasa a 8-a gimnasială și reală: *Cunoscințe din Dreptul canonic*

și *Constituția bisericeii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania.*

Consistoriul arhidieceșan înainte de a pune în lucrare acest plan de învățământ a aflat de bine a face îngrijire de cărțile de lipsă pentru studiul religiunii conformate planului și de aceea numai acum, când o parte din acele cărți au eșit de sub tipariu, ăra celelalte sunt în lucrare, publică prin această planul de învățământ, spre observare în toate școlele din partea cateheșilor nostri, făcând în legătură cu această cunoscută și cărțile pentru studiul religiunii, ce până acum s'au edat în tipariu sub auspiciile consistoriului, și anume:

a) *Istoria biblică*, ilustrată pentru școlele populare cu prețul de 30 cr., legată.

b) *Istoria bisericescă*, pentru școlele populare cu prețul de 35 cruceri, legată.

c) *Istoria biblică*, ilustrată pentru școlele medii și civile cu prețul de 55 cr., broșurată.

d) *Istoria bisericescă*, pentru clasele superioare, medii și școlele comerciale în două părți și adecă partea I cuprinzând: *Istoria bisericescă generală și partea II. Istoria bisericeii ortodoxe române*; fie care parte broșurată cu prețul de 50 cr., sau laolaltă cu prețul de 1 fl.

Aceste cărți, având autorizațiunea interimală a consistoriului se introduc prin această ca cărți de școlă pentru studiul religiunii încă cu începutul anului școlar 1893/4.

În fine se mai observă și aceea, că până la edarea și a celorlalte cărți necesare pentru studiul religiunii, și anume a unui catechism pentru anul al patrulea și al cincilea al școlii populare, a unui catechism pentru clasele III. și IV. gimnasiale, reale și civile și a unui manual pentru cunoscințe dogmatice morale și de Drept canonic în clasele VII. și VIII gimnasială și reală

conform planului de învățământ, ce se publică aci, sunt a se folosi manualele existente și autorizate în acele materii.

Sibiu, din ședința senatului școlar, ținută la 19 August, 1893.

Consistoriul arhidieceșan.

Sibiu, 6 Septembrie 1893.

După „rescolă” dela Beiuș, care a existat numai — pe hârtie în colonele născocitoare ale foilor magiare, aflăm acum scirea, tot în „demnele de credință” foi magiare, că o altă mișcare periculoasă se ivesce în jurul Turzii. Correspondenți din partea locului vestesc foilor magiare, că în jurul Turzii românii sunt în ferbere, că s'au vădut un agitator valach mistic, domn de feliu, — „agitatorii” toți sunt domni, — care a ținut șfat cu locuitorii români de pe satele de acolo și drept urmare a acesteia a fost, că într'o sară au fost atacați de români în Poiana de pe Arieș nește biciclisti unguri, ăr în altă noapte a fost atacată trăsura fispaului Turzii, pe drumul de țară dintre Poiana și Ghiriș. Poporațiunea magiară e amenințată de valachi și corespondenții strigă: Gewalt, „ne trebuie cătane, ca să ne apere și să ție în frâu prostimea valachă”.

Cât adevăr se cuprinde în scirile aceste, fie dela Beiuș, fie dela Turda, se vede de acolo, că „Egyetértés” în nrul de Sâmbătă (16 Sept n.) în un articol de fond cu titlul „vesti spărietore”, admite presupunerea, că la Beiuș și jur credința privitoare la o ferbere ascunsă a produs-o numai aparința și că închipuirea escitată a avut rol însemnat întru colorirea stării, care a înduplecat pe proto-notariul din Bihor a aplica forță militară”.

Nici „Egyetértés”, nici alte foi însă nu se încercă se afe motivul, care a produs „închipuirea escitată” la poporațiunea magiară, măcar că ușor se pôte afla acesta. Și într'ade-

văr, de unde vine, că tocmai magiarii din jurul Orăzii și jurul Turzii au închipuirea escitată sau cu alte cuvinte sunt mereu cu frica în spate?

Nu trebuie mare cunoscință psihologică, ca să o aflăm această. Frica și închipuirea escitată este rezultatul conștiinței vinovate. Poporațiunea magiară din Orade și Turda, după ce a comis barbariile contra românilor, s'a spăriat ea însăși de faptele sale, a simțit remușcare în sine pentru-că a atacat pe românii pacinici și nevinovați și s'a temut și se teme de o resbunare din partea românilor. Noi scim, că atât în anul trecut, cât și în anul acesta ungurii din Turda, după ce au comis devastările, erau foarte înfricați și au pândit mai mult timp nopțile, ca să nu năvălescă românii de pe sate asupra lor ăr în Orade, a două și după vandalism, s'a respândit scirea, că în pădurile din jurul orașului se află mai multe mii de români, cari vor să atace orașul. Din toate aceste nimic n'a fost adevărat, dar scirile le a produs „închipuirea escitată”, rezultatul vinovăției. Acesta e isvorul și a veștilor despre pretinsa ferbere de acum dela Beiuș și Turda, din care nimic nu este adevărat.

Noi scim, că poporul nostru e pacinic, îndelung răbdător și iubitor de ordine și nu caută a-și căștiga dreptul său, decât pe cale legală, ăr nu cu petri și ciomege. De aceea suntem de acord, cu cele ce ăice mai departe „Egyetértés” în articolul seu pomenit, că datorința guvernului este a supune la o cercetare radicală stările dela Beiuș și Turda-Arieș; da, să facă cercetare, și dacă va afla agitatori cari au ațitit poporul și au umblat se compromită prin rescole drepta noastră cauză națională, pe care noi în virtutea dreptății ei pe cale legală vom să o resolvăm, pe aceia să-i pedepsescă după lege. Dacă însă, precum suntem convingși, tot lucrul va fi o infamă scornitură, fie în urma „închipuirii escitate”, fie cu intențiunea, ceea ce ar fi și mai rău, atunci gu-

FOIȚA.

Duelul.

Pricina unui duel? Mai totdeauna, două capre care nu încap pe o punte și nici una nu vrea să se dea în lături. — Cunoște-ți fabula.

E scit, omul mărginit, fără de nici o valoare intrinsecă, crede totdeauna, că trebuie să facă fală în lume, să se deosebescă, să atragă atenția chiar prin mojicii, scandaluri, fanfaronade fără de nici un chichirez, pe care le scote la ivelă într'adevăr personalitatea sa; — da! o personalitate neghiobă, josnică, caraghioasă, care umple de desgust pe unii, și stîrnesce risul la alții.

De multe ori aceste impresiuni se zugrăvesc cu atâta expresiune pe unele fețe mai nobile, încât e cu neputință să nu fie băgate în seamă.

O! atunci indignarea și furia lui nu mai are margini, — o să-ți arate el, fiindă miserabilă, care nu esti în stare să faci ce pôte el, — tu să-l desprețuiesci, tu? dar... el pune mâna îndată pe ciomag (și aici e în elementul lui!) apoi pe pușcă, sabie (furia

nu alege), și se te vedem, dacă mai îndrănesci să spui, că onorea lui nu s'a scaldat și n'a eșit din baie mai curată și mai neatinsă decât pruncul din fașă?!

Sânge! ătă ce-i trebuie omului civilizat, ca să-și potolească furia. Sânge! ătă ce-i trebuie tigului ca să-și astîmpere setea.

Dar n'am aușit de un tigr, care se se pretindă civilizat; nu s'a găsit până acum nici unul, care să-și facă fală de vre-un titlu, de o decorație; nici chiar el, dacă ar sci să vorbescă, n'ar spune, că e altceva decât un animal feroce, supus instinctelor sale și pôte de rușine se ascunde de ochii ămenilor, umblă lăturile, prin păduri; de rușine, ăis! căci mai de grabă o găsești la nisele sălbătăciuni, decât la astelalte lighiône, care-și ăie ămeni și cu toate acestea adesea nu sunt demni de a ridica capul înaintea celor de prin păduri.

Mi-e témă, că de i-ar puté judeca un tigr, și-ar întorce capul cu dispreț. Căci el varsă sânge fiind-că îi trebuie de mănecare și n'are încăr'o; dar ție, omule, de ce ție-a dat natura atâtea mijlôce minunate de exploatare; de ce ție-a pus patria arma în mână ca să te folosești de dânsa, să folosești pe semenii tei, sau s'o mânjesci, s'o înjosești,

să sfășii cu dânsa pe vecinul, pe prietnul teu, și să numesci asta duel?...

Repararea onorei! Ce ironie! legile morale opresc duelul și legile civile — vorbă să fie! — nu se lasă mai pe jos. Scim noi cât de jos nu se lasă legile noastre, cu morală lor cu tot!

Dar ne mai trebuie legi! N'avem atâtea bun simț să vedem, ce e duelul? Nu simțim, că e o nedreptate revoltătoare, o mișelie, un asasinat mai vinovat decât crima cea mai grozavă, fiind-că se face la drumul mare, nu ne pedepsește, și făptuitorii pot trăi ne-supărați printre ămenii cinstiți.

Oh! și cât e de înjositor! Două fiară, care stau gata să se rupă, se se arunce una asupra alteia, și nu se potolesc decât la cea dintăiu picătură roșie, suprema satisfacere!?

Firea vöstră nu s'a tocit. Civilizația vöstră e numai o schimbare de nume. Sălbătăcia, crușimea, patimile josnice, le-ăți înlocuit prin „repararea onorei” la adăpostul căreia voi ve întreceți.

Cum! ce deosebire e între duelisti și răsbunările sălbaticilor de odinöară? Te omorau pe la spate, pe neașteptate, veți ăice, pe când noi, ah, noi...

Formalități și nimic alta. Omul care s'a făcut folositor societății, nu prin sabie; care n'a pus mâna pe vre-o armă; chemă-l deodată să se măsoare cu tine, care nu numai că din copilărie ai învățat a măcelări dar odată cu asta ți-ai împietrit inima și mintea lovesci fără de milă și conștiință; ăr celalalt möre sau se nenorocese pe viață, și în el uciđi vre-o mângăere a nenorociiilor, un ajutor al nevoiașilor, un sprigin al cine scie ce bătănețe sau ființe nevinovate. Și asta nu e asasinat? Dar ce-ți pasă ție; ți-ai mântuit onorea, încolo nu vrei să scii nimic.

Dar, om serios și cu bun simț, pas să refuzi de a te bate! O mulțime de injurii, de nedreptăți, de batjocuri pentru cîntea ta; și tu nu esti destul de tare ca să le desprețuiesci, ci te duci să le resbuni cu arma în mână, ca și celalalt. Atunci nu veđi, că nu mai ai trebuință să te măsoari cu el; — esti tot atât de mișel, de barbar, de criminal ca și dânsul.

A trecut vremea când numai sabia înălța pe om în ochii semenilor. Acum, când ai meritele tale adevărate, când ți-ai ăretat cîntea în alte multe împregiurări, ce-ți pasă ție de ce ăie ămenii, dacă ai conștiința senină?

vernul să erueze pe aceia, cari au făcut scorniturile calumniatōre, — acestia sunt ușor de eruat, și se i pedepsescă cum se cuvine, ca pe unii, cari într'adevăr ațită spiritele. Țr mai pre sus de tōte pretindem, ca guvernul să dispue a să pedepsi tulburătorii de strade din Turda și Orade, căci acesta ar fi o măsură echitabilă și ar contribui în măsură mare la liniștirea spiritelor.

În acest înțeles dīcem și noi, ca „Egyetértés“, că este lipsă de o guvernare prevēdētōre, energică, cu tact, înțelptă și resolută. Tot odată însă noi mai cerem să fie și justă și nepărținitōre față de toți fi patriei și astfel și în cestiunile nōstre, căci nu-mai așa pōte să liniștescă spiritele.

Dacă ea nu va întruni cerințele de mai sus, și cu deosebire dacă nu va fi drēptă și nepărținitōre, — atunci nu scim de ce trebă este ea? vorba lui „Egyetértés“.

Revista politică.

Atitudinea sasilor în cestiunea programului politic bisericesc al guvernului e lămuritā. În dīlele trecute au ținut o conferință în Sibiu membrii comitetului central, la care afară de doi deputați sāsesci toți ceilalți au luat parte. Presidentul conferinței Wolff, ilustrând situațiunea poporului sāsesc, a făcut propunerea ca conferința să primescă următorul concludus: Discutatele proiecte bisericesci ale guvernului, cu tōte că insufliă îngrigiri pentru poporul sāsesc, nu formeză încă nici un motiv ca deputații sasi să nu rămână și mai departe în partida liberală. Pentru acest proiect de concludus au vorbit toți deputații dietal de față: Zay, Filtsch, Schreiber etc. contra lui directorul sem. Fr. Teutsch și preotul Capesius. Proiectul lui Wolff s'a primit și „Pester Lloyd“ și închee așa darea de sēmă: Cu acēsta factorul legitim și competent a lămurit situațiunea: Sasi nu stau în tabēra contrarilor programului politic bisericesc al guvernului și deputații sasi vor spriginī cu unanimitate programul.

Referitoriu la acēstā afacere, se scrie din Brașov, că s'a ținut o adunare a tinerilor sasi, care au protestat contra rezoluțiunei din Sibiu. Se semnalēză și în alte centre sāsesci mișcări contra politice bisericesci a guvernului.

Enciclica papalā apărută în dīlele trecute și despre care am luat notiță într'un număr premergētōriu, s'a discutat în mod amēnunțit de presa ungară. Foile guvernamentale au privit-o unele ca un act, prin care papa voesce să aprōbe vederile guvernului și să facă pace cu el. Nu le convine însă când o putere streinā se amestecă

Și de o mie de ori esti mai vinovat mai nedemn, mai desgustător, tu care primești, decât cel care stērnesc acest soiu de asasinat.

Dic că e mai lesne să te lupți în contra unui singur om, decât în contra tuturor, în contra opiniunei publice? Dar atunci în ce îți stă vitejia? Unde îți mārīnīmia, superioritatea, care trebuie să te ridice deasupra firilor meschine și ordinare? Egoismul tēu trebuie să trecă înainte de tōte? Îți îngrijesci mai mult deșertăciunea decât datoria?

Ce pildă dai tu, om cult, celor cari n'au putut încă să se atingă de haina sfântă a culturii? Cum pretinđi să stăpānesci tu animalele, când nu te poți stăpāni pe tine? Și nu roșesci înaintea lor când scii că și tu te-ai lāsāt instinctelor ca și ele? Dar ele au și instincte, nobile; tu însă când ascuți numai de instinctele tale, scii ce jos cađi!

O, minte omenescă! când ai să te limpedești ore? Când vei arunca prejudițiile neghioabe, te vei lāsă de părerile false și vei deosebi adevēretul bine de adevēratul rēu?

Când?

Din „Vestea“. Laura Vampa.

în afacerile interne ale statului și îndemnă ca și acum pe catolici să țină congrese sub conducerea episcopatului. Unele dintre diarele opozițiōnale magiare au fost fōrte vehemente contra papei, pentru enciclică. Diarele clericale însă, între care la loc de frunte amintim pe „M. Állam“, a făcut mare lucru din enciclica papei, a comentat-o după gust și a provocat pe toți catolicii să lucre în înțelesul enciclicei. Espunerile unor foi guvernamentale, că papa voesce pace cu guvernul sunt fantasmagorii, ele voesc să reducă pe catolici, dar ei vor sci interpretă corect enciclica și vor apăra biserica de atacurile guvernului și falsului liberalism. La aceste espuneri ale fōei clericale s'a alăturat și cont. Ferd. Zichy, care se adresēză cātră toți catolicii să nu lase biserica pradă. Papa a vorbit lămurit, dīce el, — să l urmăm.

Curēnd după acestea a publicat diariul „Neue Fr. Presse“ din Viena un articol, care l'a datorit unei persoane remarcabile din Vatican și care e scris ore cum în favorul guvernului ungar, dīcēnd, că și enciclica papalā e făcută cu scop de a se găsi un mod de înțelegere cu guvernul și acel mod se pōte afla fōrte ușor ca și în alte țeri cu care Vaticanul are concordate. Un redactor al lui „Pester Lloyd“ a intervievat îndată pe primatele Vaszary și acesta a răspuns, că enciclica acēsta a papei nici nu se referesc la memorandumul episcopatului, pentru-că nici nu răspunde la memorandum ci la alte casuri, de când cu ordinațiunea din Februarie a ministrului de culte. — Precum se vede dar enciclica papei este în diferite moduri comentată, fapt e însă, că guvernul încă vrea să ajungă la un rezultat cu proiectele sale. Spre scopul acesta primatele Vaszary a avut mai multe conferențe cu ministrul de culte Csaky.

Referitoriu la starea excepțională din Praga și împregiurime locuitorul din Praga a dat următōrea publicațiune: 1) Gruparea ómenilor pe strade în piețele publice, precum și umblarea în sus și în jos în grupe este oprită. 2) Purtarea demonstrativă a colorilor și insigniilor, precum și arborarea de stindarde, cari nu reprezintă imperiul sēu țera, sunt oprite. 3) Cine calcă acest ordin, cade sub pedēpsa prevēdūtă în § 9 a legii din 5 Maiu 1869.

Guvernul — spune o scire din Viena — este hotărīt să estindă dispozițiunile excepționale nu numai asupra orașului Praga și a celor două cercuri din jur, ci și asupra altor cercuri. Afară de acestea s'a sistat funcțiunea curților cu jurați și s'a oprit aparițiunea a trei foi boeme. Diarele „Narodny Listy“ și „Czas“ sunt puse sub censură și trei ore înainte de aparițiune trebuie să fie revēdute de autoritate. Cu tōte acestea însă cehii tineri sunt decisi a continua lupta și acele diare cehice, cari sunt oprite în Praga, vor apăre în alte orașe. Din Brünn se telegrefēză, că Dr. Iuliu Gregr editorul diariului „Narodny Listy“ petrece acolo cu scop de a închiria o localitate pentru aparițiunea diariului sēu la cas când în Praga n'ar mai putē apăre.

Se mai anunță din Praga, că 13 membrii ai societății „Omladina“ au fost prinși și dați pe mână judecāții. Ei sunt învinuiți, că au luat parte la demonstrațiunile contra monarhului. Liniștea n'a fost turburată în cele din urmă 48 ore, dar se asigură, că cāsarmele sunt pline de miliție gata de a și face „datoria“ la ori-ce moment.

Noutăți.

Prelegerile în seminarium. Eri, Duminică, s'a făcut deschiderea solemnă a anului școlariu 1893/94 în seminarium nostru archidieceșan. Acest act s'a început cu serviciul divin în biserica din Sibiu-cetate. Prelegerile regulate s'au început ađi, Luni.

Școalele din Brad. Din programul școlilor din Brad însemnām următōrele: Numărul profes. la gimnasiul inferior rom. gr. or. din Brad e de 6 definitivi, un provisor, 6r la școla normală 1 director și 2 învățători definitivi. Gimnasiul într'în al 24 an al existenței. Numărul elevilor înscriși la gimnasiu e de 81, cu 13 mai puțin ca în anul trecut 6r în clasele normale 31, cu 5 mai puțin. Biblioteca gimnasială s'a sporit cu 76 opuri cumpērate și cu 20 opuri donate.

Inmatricularea la gimnasiul din Beiuș precum ne însciuțēză direcțiunea gimnasială se va începe la 20 Septembrie a. c. st. n.

Agata Bārsescu. Cetim în Vestea: Celebra nōstră compatriotă Agata Bārsescu va veni Joi sēra în capitală însoțită de trupa sa compusă din 24 de artiște și artiști renumiți și Sāmbătā vor pleca la Galați și va juca la teatrul Temistocle, începēnd cu drama „Eva“ de Voss.

În urmă va începe turneul proiectat, prin orașile București, Iași, Botoșani, Craiova etc.

Programul actual fiind cu totul nou, suntem siguri că distinsa nōstră compatriotă va fi pretutindenea primită cu entuziasm.

Teatrul Național din București. În foile din România se scrie: Repetițiile se urmēză cu sīrguință pentru stagiunea viitoare. În organizarea societărilor s'a făcut o schimbare radicală; comitetul teatrului a întocmit un nou regulament, prin care numernl societărilor s'a urcat dela 12 la 24. Astfel s'a dat o meritată încurajare unor gagiști cu talente, slab remunerați. Dar ar fi fost mai bine să se fi șters cu totul sistemul ne societari și să se fi dat tutarora plată ficsă pe tot anul.

Bunurile bisericesci grece din România „Polit. Corespond.“ află din Constantinopole, că Pōrta a remis marilor puteri o copie a memorandumului, ce primise în privința bunurilor bisericii grece situate în România. În cercurile diplomatice se consideră acest demers numai ca un act de simplă formalitate, care trebuie să rămână, probabil, fără urmări. Pare că singurul scop al memorandumului a fost de a nu da uitării vechile revendicațiunile ale acestor bunuri din partea bisericii grece.

Mihaiu Vitezul ca operă. Suntem informați, scrie „România“, că distinsul profesor de musică a principesei Maria, dl Rayer se află la Sinaia. Se vorbesce, că dl Rayer va compune o operă cu subiectul național „Mihaiu Vitezul“.

Bōlă de vite. În comuna Hamba din comitatul Sibiu a erupt bōlă epidemică de bivoli, și între celelalte vite cornute bōlă de gură și de unghii.

Sporirea armatei în Bosnia și Hertegovina. Maj. Sa a autorizat formarea a 4 companii nouē de infanteriā în Octombrie 1893 și a 4 state-majore în 1894, pentru infanteria din Bosnia și Hertegovina.

Tumulte în Praga. De când s'a proclamat starea de asēdiu excepțional în Praga și în împregiurime, domnesce o mare mișcare, care în mai multe rēnduri a degenerat în tumulte, care tōte s'au terminat cu rāniri și arestări. În 15 Sept. regim. 28 al cārei șef e regele italian Humbert s'a mutat în noua garnisōnă la Linz; din cauza acēsta s'a inscenat o demonstrațiune tumultōsă. Mulțimea a însoțit în sbierete și fluerături regimental până la gară. Poliția și gendarmeria a fost insultată. Poliției totuși i-a succes să facă ordine dar numai după-ce făcu mai multe arestări.

Rēmășițele lui Sofocle. Celebrul profesor Virchov a făcut dīlele trecute Academiei de științe din Berlin o comunicare interesantă despre descoperirea, la Dikelia, o mică localitate din Grecia, a unui mormēt care se crede a fi al lui Sofocle Scheletul găsit în acest mormēt s'a trimis dlui Virchov, care dā următōrea descripțiā a capului: Craniul e curios conformat, e mic și puțin voluminos și pōrtă diferite semne, cari caracterisēză pe omul eccentric, după teoriile frenologilor. De altă parte forma i oblică

indică un om de mare inteligență. Fața e înaltă și strēmță. Indicațiunile nārilor fac a se crede, că-nasul era proeminent și drept Orbitale sunt mari și largi. În resumat, prof. fesorul Virchov conchide, că scheletul găsit în unul din cele trei sarcofagii descoperite la Dikelia, are o mare asemănare cu tāsăturile sculptate ale celebrului tragedian grec, care au ajuns până la noi.

Statua lui Lavoisier în București. Societatea științelor fizice din România în ședința sa dela 26 Aprilie (8 maiu) curent, a decis ca odată cu punerea pietrei fundamentale, pentru a se clădi institutul de chimie al facultății de științe din București, ce va avē loc în primăvara anului viitor 1894 și care datā coincide cu aniversarea secolului indeplinit dela mōrtea marelui Lavoisier să se ridice o statuē în fața acestui institut, creatorului chimiei moderne. Sunt rugați sculptorii francezi, a binevoi să concureze, pentru a se putē horāri forma acēstei statui. Planurile sau statuetele, vor fi trimise la adresa societății până la 15/27 Decembre 1893. Acela al cāru proiect va fi admis, va primi, ca premiū 500 lei, și cu multă probabilitate și comanda. Se doresce în special, ca statuā să fie de marmoră. Ori ce detalii se pot cere, la adresa dlui dr. C. Istrati secretarul societăței științelor fizice din București.

Corespondențe particulare

de Telegrafului Român.

Zarand în Septembrie 1893.

Era pe aici să trecă sezonul mōrt de vară, fără a avē și noi zarandenii ospēți de pozițiuni mai înalte. Dar vorba românului, când nici nu ascepti 6tā și nimeresc....

În 6 Septembrie a sosit în Brad deputatul dietal al cercului Baia de Criș, Baronul Iosika G. Firesce trebuia se-l întēmpine cineva. În una din stradele Bradului, strada Deve, s'a ridicat și un arc de verdētā, deunde nu au putut lipsi și trei stindarde — remase de secur dela alegere: Ce deosebire însă între odată și acum. La întēmpinare abia erau o mână de ómeni — magiari. Nici un jude, nici notariu de prin comune, 6rā alegători de prin comune ca în palmă. Cāțiva alegători magiari aparținători partidului liberal erau prezenți. Opoziționali magiari au stat la o parte indiferenți. De alegători romāni nici vorbă. Cu un profund resimț mi-am dīs: unde sunt acum juđii și notarii, unde sunt alegători deputatului, cu sutele? Se vede că porunca, terorismul și afurisitul de ban de corupțiune nu mai agitā spiritele și astfel ómenii și-au vēdūt pre a casā fiecare de ale lor! Norocul că în Brad se află și o societate de pompieri cu numele și acestia formau spalierul înainte arcului de verdētā. Deputatul a fost întēmpinat de primariul Pānkul din Brad cu câteva cuvinte. El era însoțit de protopretorele cercului Brad. Douē calese aduceau pre directorii bāilor din Ruda și „Musariul“ cari nu lipsesc a plăcē todeauna adminisirațiunei. Sēra s'a făcut un conduit de torțe, carele a devenit interesant prin numărul mic al purtătorilor de facile, firesce erau pompieri și acestia. Nu-i vorbă lucrurile câte odată reies cum nici n'ai crede.

În loc de urme de insuflețire, te tredecși cu ómeni, cari au să stāngā focul firesce la comandā.

În 7 Septembrie la 4 ore și-a ținut deputatul „darea de sēmă“. — Numērul celor ce-l ascultau era fōrte mic — persoane oficiōse mai multe și vre o căți-va notari. Juđii lipseau cu totul. Un caraghios observă cu multă ironie. „sē vede că acum nu-i beutura pre nimica, și vinul „Tokaj“ în cinste ca la alegere. Dar așa e lumea, ađi te înaltā, și māne fuge de tine.

În darea de sēmă deputatul a amintit despre regularea finanțelor și baterea noilor bani, despre legea pentru salarisarea învățătorilor, firesce a trebuit să amintescă și despre programul politic-bisericesc al guvernului.

lui despre căsătoria civilă, carea are vești Dómne, să ne fericescă, și despre matricule. A mai amintit și aceea deputatul, că încât cineva din cerc s'a adresat la densusul, a intervenit pentru el. Despre alte isprăviri proprii în dietă — fiind timpul deputației încă scurt — nu a amintit. De altcum vorbirea a fost ținută în termeni generali, și se vedea, că încungiura ori ce cuvânt ce ar pute produce nemulțămire între alegătorii români din cerc.

La 10 Septembrie a fost alegerea de un nou învățătoriu la școala populară română din Brad.

Durere însă, că alegerea s'a efectuat abia prin vre-o 20 de alegători cari au ramas în biserică în urma unui incident, carele pre lângă puțin tact s'ar fi putut evita.

Pre cât de nemângăiați au părăsit mulți alegători alegerea din biserică, pre atât de mângăiați ne-am simțit în aceeași zi la orele 4 după amăzi în sala de gimnastică.

După o letargie de mai mult de un deceniu, și după o amortelă de doi ani, în fine s'a convocat și intrunit — la 10 Septembrie — despărțământul al X-lea al Asociațiunii cu centrul în Brad.

Un frumos public român din loc și giur — preoți, învățători, meseriași plugari și câte-va dame erau prezente.

Mort a fost și a înviat acest despărțământ. Cei slabi de inger și pe simisti din fire s'au putut convinge, că și în Zarand se pot pune la cale lucruri bune, numai voință se fie. Și acesta nu a lipsit astădată. Adunarea a deschis o directorul despărțământului prin o cuvântare bine gătită. Urmă apoi un scurt raport al biroului.

S'a ales apoi o comisiune de 3 inși, carea în frunte cu cassariul dl Georgiu Părau în câte-va minute a încassat-o sumă nesperată pre aci — preste 170 fl. v. a. dela membrii vechi și noi. Ne a saltat inima de bucurie vedând, că și dintre plugari și meseriași s'au făcut membrii ajutători, ba bravul econom din Criscior cu numele: Bocan s'a făcut membru fundator — Mi-am adus aminte, vedând insuflețirea din sala de gimnastică de cuvintele marelui Cichindeal: Minte! Minte! când te vei lumina etc.

Adunarea a votat doue ajutóre de câte 10 fl. v. a. pre séma alor doi elevi de meserie — de pre teritoriul despărțământului.

S'a cetit apoi o disertațiune prin Dl Dr. P. Oprea:

„Nomenclatura topografică a Zarandului“, o schiță istorică, asupra căreia vom reveni, dacă se va da publicității.

Publicul — după încheierea adunării — s'a depărtat foarte entusiasm. S'era s'a ținut bal — tot în favorul Asociațiunii cu un venit curat de vre-o 50 fl. — Damele au escelat prin costumele române — mai multe ca ori și când. S'a dansat și petrecut vial și în mod frățesc, s'a jucat și „Călușeriul“ și „Bătuta“ sub conducerea vătavului Rimbaș, cu multă precisiune. Petrecerea a durat până în zori — aprópe. Ne-am depărtat acasă cărunți de multul praf — carele prin o mai mare curățire a salei — ar fi de dorit să nu mai molesteze publicul. Emer . . .

Eruarea mijlocelor necesare

la urcarea salariilor învățătoresci la suma de 300 fl. v. a. cu privire la proiectul cel nou de lege.

Temă pentru ședința adunării generale a reuniunii învățătorilor gr. or. români din districtul Sighișorei, ținută la 18 și 19 Iuliu a. c. v. în Ferihaz, de Petru Nicolescu, preot gr. or. și învățătoriu.

(Înceiere.)

Dar pe lângă tóte acestea, fiind-că tot omul dela munca sa așteptă să-i isvorască mijlocele susținerii sale pe

acest pământ, și fiindcă adevăr este, șișa Mântuitorului Christos: „Scris este, nu numai cu pâne va trăi omul ci cu tot graiul ce ese din gura lui Dumneșeu“, adevă cu învățătura, moralitatea și religiozitatea, asemenea adevăr este, că omul nu póte trăi pe acest pământ numai cugetând și lucrând, căci nu are numai spirit, ci trebuie să și mănće, să se îmbrace, spre a pute ține spiritul în corpul cel material după vechiul proverb latin: „mens sana in corpore sano“. Așadară învățătoriu trebuie să aibă dela comunitatea, ce o servește, și o dotațiune correspundătoare muncii lui, atât de grea și de obositoare.

Ce este adevărat și drept, este plăcut lui Dumneșeu și ómenilor. Salariau de 300 fl. prescriș învățătorilor după noua lege, pentru un învățător conscientios, care tot timpul seu trebuie să-l petrecă în școlă instruând și învățând tinerimea, nu este tocmai de invidiat, mai ales atunci, când învățătoriu e invrednicit dela Dumneșeu cu o familie numărósă.

Învățătoriu — după lege și consciu de chemarea sa — nu póte să părăsescă școlă, și să-și vadă de ale economiei câmpului, sau dór de alte întreprinderi, afară de timpul ferilor, și în deosebi a celor de vară; el se fie plătit, ca să pótă trăi cinstit, dar apoi să și vadă și de economia din școlă după cum prescrie normativul scolar.

Mijlocele necesare la urcarea salariilor învățătoresci la suma de 300 fl. prescriș de lege.

Față de noua lege privitoare la salarisarea învățătorilor nu avem să șicem nimic, ci cu toții punend umăr la umăr să căutăm tóte mijlocele posibile spre a pute satisface nu numai legii, ci și unei sfinte datorințe față de școlă, respective față de învățători.

Dacă noi românii ne-am fi cugețat mai de înainte la ridicarea nimbului cultural al școlilor noastre confesionale, și prin acesta la îmbunătățirea sórtei învățătorilor — provédendu ne din bună vreme cu puteri bine pregătite, aș n'am avé nici o greutate întru satisfacerea postulatelor legii și aș școlile noastre ar arăta alt progres cultural! Stăpânirea politică ne a luat așa șicend pre dinainte, aflându-ne în mare parte nepregătiți pentru acesta; deci dacă voim să eșim din strimtoriarea, în care ne-a adus urcarea salariilor învățătoresci, numai hotărâți a ne susține cu ori-ce preț școlile confesionale și în unire și aplicați cu toții la jertfe pre altarul culturii noastre naționale, ne vom pute și pe viitor asigura școlile.

Să nu lăsăm, ca streinii să ne plătescă pre învățători, lăsându le astfel și dreptul de a se amesteca cu sau și fără de cauză în afacerile noastre interne scolare și pre incetul și pre nesimțite să ne pomenim fără de școle.

Cât privesc mijlocele de unde am pute să scótem salariul prescriș de lege pentru învățători, acelea sunt multe și varii, cari pe lângă bunăvoință, bunăînțelegere și pătrunși de necesitatea susținerii școlilor noastre cu caracter confesional, ușor se pot îndeplini.

Étă unele:

1. Acolo, unde biserică sau școlă dispune de capitale, se póte lua refugiu la interesele, ce le-ar aduce acele capitale.

2. Incât nu ar ajunge acele interese, sau unde capitalul lipsesce cu totul, dispunend b'erică sau școlă de pământuri, drept de pășunat, să se esarendeze o parte din acelea pe séma salariului învățătoresc.

3. Neavend nici aceste mijloce la îndemână, nu remâne alta de făcut, decât să se reparteze întreg salariul învățătoresc dela popor.

Legea din cestiune concede susținerii școlilor confesionali să preste salariul și în bucate, așadar o repartițiune de una sau două, sau chiar și trei felde de bucate de familie

fără deosebire, că are copii de școlă sau nu, — nu este chiar o povară de nesuportat.

Pe lângă acestea susținerii școlii pot să contribue în vidualii: pâne, carne, în legumă; fasole, mazere, linte, cari tóte compute în bani, ușor ajungi la suma prescriș de lege, și ușor se póte presta și din partea susținerilor.

Pe lângă acestea se mai póte face o mică repartițiune în bani și étă-ne ajunși la salariul prescriș de lege, étă-ne salvate școlile!

5. Crearea unui fond scolar, dacă acela nu este — din a cărui interese cu timpul să se pótă plăti măcar o parte din salariul învățătoresc.

Pentru acest scop de altcum V. consistoriu archidieceșan a și distribuit prin oficiile protopresbiterali liste de contribuiri benevole pe la comunitățile noastre bisericesci, și noi n'avem decât cu toții, bogat și șerac, să ne dăm banul pentru acest scop mărețiu ca să ne scăpăm școlile de primeșdia, ce le amenință.

5. Intru cât nu s'ar pute ajunge la suma prescriș de lege cu mijlocele mai sus amintite, n'avem decât să cerem ajutoriu dela Venerabilul consistoriu.

Ar pute obiecționa cineva, că venitul cantoral încă s'ar pute adauge împreună cu salariul învățătoresc. Da, în acest cas însă învățătoriu numai Dumineca și șerbătórea póte ca atare funcționa, pre când slușbe cantonale obvin de multe ori și într'alte zile, când învățătoriu trebuie să fie în școlă.

Cu aceste espuneri încheiu lucrarea de față, adresându-me cătră poporul român: „Atunci și ér numai atunci, iubite poporule române . . . —

„Nu te vei teme de frica de nópte, de săgéta ce sbóră șiua, de lucrul ce umblă întru întunec, de întemplantă“, când vei avé școlile tale confesionale conduse de ómenii tói, și când fi și ficele tale le vor cerceta regulat în tot timpul prescriș, ca școlă să-și pótă conduce pre calea-i apucată cătră fericirea cea adevărată cu stégul libertății lui Christos, cu crucea mântuirii în mâni încungiurată de fii națiunii sale române, acum și totdeauna și în vecii vecilor Amin!

Saschiz în Iuliu, 1893.

O recensiune.

Organul pedagogic „Școlă populară“ din Gherla publică în Nrul seu I (anul II) din 7 Septembrie a c. asupra ABCDariului „Micul prietin al copiilor“ următórea recensiune:

În zilele mai de aprópe a apărut în tipografia archidieceșană din Sibiu „Micul prietin al copiilor“, adevă carte pentru învățarea scrierii și cetirii de Silvestru Moldovan. Prețul broșurat 22 cr., legat în scórță 25 cr.

Acest ABCDariu este compus după principiile scriptologiei mieste, va se șică, deodată se învață literele scrise cu cele tipărite. Pentru ilustrarea, intuiționarea unor cuvinte ici colo sunt intercalate și unele îndrumări, la cari le pot lua folos foarte mare învățătorii, cari nu au învățat în instituttele pedagogice regule scriptologice și tractarea ABCDariului. Altmintrelea „Micul prietin al copiilor“ se împarte în 13 părți și are 74 de pagine; partea I. cuprinde pregătiri pentru scris și cetit, asemenea și partea a II-a cu aceea deosebire, că în acesta pregătirile constau deja din unele părți ale literilor. Ambele părți sunt de o mare importanță pentru de a purcede cu siguranță la scris. De aceea învățătoriu întelept va pune mare pond pentru deprinderea pruncilor scolarii începători întru aceste pregătiri la scris și cetit. În partea a III și a IV. sunt înșirate literele mici simple, derivate și compuse, scrise și tipărite însă nu în ord genetic, ci în ord natural, așa, încât autorul deja din două litere cunoscute compune cuvinte la înțeles ca text de cetire. Procedura acesta după pregătirile fundate și mărunțise, este

corectă, pentru că scolarii sunt dispuși pentru de a pute șerie și litere mai greu de scris.

Partea a V. conține litere mici străine.

În partea a VI. sunt înșirate tóte literele mici în ord alfabetic și îndată urméză două exerciții de cetire, unul cu litere scrise, celalalt cu litere tipărite.

În partea a VII se tractéză despre literele mari așa însă, ca lângă fiesce-care literă mare s'a pus și cea mică deja cunoscută învățându-se în mod comparativ semnul visibil mic și mare al sunetului. Apoi ca și literele mici așa și aici după fie-care literă mare este și text de cetire correspundătoriu.

Partea a VIII-a cupriude literele mari străine.

În partea a IX se află altabetul literilor mari scris și tipărit.

Partea a X. ne învață semnele de scris.

Partea a XI ne înfășeșă numerii dela 1—10 cu puncte, citre și numeri romani, éră dela 11—100 numai cu cifre.

În partea a XII se află bucăți de cetire compuse după priceperea pruncilor scolarii fiind totodată atrăgătóre, instructive și morale.

Partea XIII cuprinde literele cirile, numerii compusi din aceste, unele cântări și rugăciuni ca text de cetire pentru deprinderea acestor litere.

Acesta este cuprinsul „Micului prietin al copiilor“. Subscrișul îndrănesce a face unele observațiuni modeste atât cu privire la forma esternă, cât și la cea internă a acestui ABCDariu, cari ar fi următórele:

1. Titlul ABCDariului este prea ideal, pentru că fiind și ABCDariul un recuisit de învățământ, atunci per analogiam am pute șice d. e. despre tablă „negru prietin al copiilor“, despre cretă, „albu prietin al copiilor“ etc. După modesta mea părere ar fi fost mai correspundătoriu titlul „Micul ABCDariu“.

2. Este împărțit în XIII părți, era póte mai corect, dacă ar fi împărțit în 2 părți mari și aceste subdivise, pentru că în școlile noastre populare, cari de comun sunt provédute numai câte cu un învățătoriu, ABCDariul se învață în despărțământul I adevă în anul I și al II de școlă, și împărțirea ABCDariului după acesti doi ani de școlă apare nu numai naturală, ci totodată și mai corectă.

3. În exercițiile de cetire ale literilor mici găsim șiciri, în cari se află și nume de persóne ori proprii precum: cosma, pag. 13, luca pag. 15, samson pag. 16, anton pag. 17, oltul pag. 18, niculae pag. 19, isus christos, dumitru pag. 21, vasilie pag. 23, mihail, bihorul pag. 27. Sciut este, cumcă numele de persóne și proprii au de a se șerie totdeauna cu litere inițiale mari, de aceea este o procedură necorectă a deda pre pruncii scolarii la cetirea și scrierea lor cu litere mici, pentru că datina rea anevoe se póte vindeca. Autorul în o altă edițiune foarte ușor ar pute înlocui numele citate cu altele comune!

Altmintrelea „Micul prietin al copiilor“ îl recomandăm domnilor învățători cu tótă căldura!

V. L.

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Țera noastră.

Descriere poporală a Ardélului.

de

Silvestru Moldovan.

(Urmare.)

Impregiurimile Sibiului sunt foarte frumoșe, bogate în privelisti încântătóre. Dela oraș spre mędăși și mędăși-apus se nalță munții Cibinului, ér la pólele lor se estinde șesul Cibinului, care spre mędănopte se mărginesce cu un ținut cu deluri și coline.

Munții Cibinului stau în legătură spre apus cu munții Paringului și ai Sebeșului, ér spre răsărit se estind până la pasul Turnului Roșu, prin care curge Oltul din Ardél în România și care-i desparte, ca o brazdă uriașă, de munții Făgărașului.

Trunchiul lor este Frumósă, cu piscul cel mai nalt al acestor munți, cu Cindrelul,

care are o înălțime de 2248 mtri. De pe vârful acestuia avem o privire largă și frumoasă asupra celorlalte piscuri ai acestor munți, acoperiți pe cōstele lor cu bogate păduri de brad. Astfel de piscuri mai însemnate sunt: Beșineul și Găușora, între riurile Cibin și Sad, apoi Preșbea și înspre graniță piscurile Otitiagu, Galbina sau Voinegul-cătănesc, Vârful-Mare etc.

Dintre riulețele de munte, cari isvorec în acești munți două sunt mai însemnate. Unul este riul Sadului, cu o vale lungă și romantică; el se varsă în Cibin, lângă satul Tălmăciu. Celălalt este Cibinul, care se alcătuesc din două brațe, numite Riul-Mare și Riul-Mic. La pōlele Cindrelului, în două văi romantice, se află ascunse ca nește mărgăritare, două lacuri cristaline: Iezerul-Mare și Mic. Din aceste isvoresce Riul-Mare și Riul-Mic, cari impre-

unându-se din sus de Gurariului, formeză Cibinul, având partii pitoresci pe văile lor.

Astfel se află pe Riul-Mare o frumoasă strimțore, cu numele „la Pōrtă”, unde alvia riului este strimțorată de stânci și apa curge ca prin o pōrtă cu zuzet printre bolovani, ăr mai în jos ni se presintă o frumoasă cascădă a riului, de vre-o 12 m. de înaltă, care cu stâncile din apropiere și cu impregiurimea pădurosă și sălbatică formeză un tablou romantic. Cibinul eșind dintre munți udă micul, dar plăcutul șes de asemenea numire și din jos de Sibiu, în semicerc, se îndreptă spre Olt. Din colțul acestui semicerc de pe delurile Gusteriței, avem o privire romantică asupra șesului și munților Cibinului.

În apropiere vedem Sibiuul, cu zidurile lui vechi, cu mulțimea de case, co-

perite cu țigle (ole) roșietice și cu turnurile diferitelor biserici, cari se nalță printre zidurile orașului, apoi mai departe șesul Cibinului cu sate dese și în fund mării munți dela graniță, în o liniă continuă, întreruptă numai la un loc, prin frumosul pas al Turului-Roșu, unde munții se desfac, făcând loc alviei Oltului.

Șesul Cibinului are o suprafață de 340 km. □ (6 miluri □) și este parcurs de-a latul lui de riul Cibin. Pe șesul acesta s'a întemplat, lângă satul Șelimber, la anul 1599 lupta crâncenă dintre Mihai Vodă Vitezul, domnul Munteniei și Andrei Batori, prințul Ardealului. Mihai vitezul a eșit învingător, ăr mormântul ostentilor căduți (preste 2000 la număr) se vede și ađi în forma unei coline (hâlm) lângă sat.

Șesul Cibinului are pământ foarte roditor; pe el se află așezate mai multe

sate, romănesci și săsesci, mari și bogate, cu deosebire pe la pōlele munților, cum sunt Cisnădia, Reșinari, Orlatul, orașelul Seliștea și în partea de mēdănopte orașelul Ocna-Sibiului, etc.

(Va urma.)

Bibliografie.

A apărut:

Scōla populară, organ pedag. didactic al reuniunii învățătorilor rom. gr. cat. din jurul Gherlei; după întreprinderea ferilor, și a început anul al doilea. Au apărut Nr. 1 și 2 cu material variat. Fōia apare în Gherla odată în săptămână Joia, sub redacțiunea d-lui Ilariu Borș. Inv. Abonamentul: pe 1. an 3 fl. = 6 corōne, pe 1/2 an 1 fl. 50=3 corōne

Nr. 295/1893

[179] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci la scōlele confesionale gr. or. romăne din jos semnatele comune în protopresbiteratul Cetăței de pētră prin prin acēsta se escrie concurs cu termen de 20 de zile dela prima publicare.

1. Fauresci cu filia Plopiș și în comuna Leschia un învățătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir corespunzătoriu în edificiul scōlei din Leschia și lemne de încăldiț.

2. Fenațe și în comuna Ciocotiș un învățătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir corespunzătoriu în edificiul scōlei din Fenațe și lemne de încăldiț.

3. S. Copalnic și în comuna Curtuișul mic un învățătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir în edificiul scōlei din Curtuiș și lemne de încăldiț.

Finteușul mare cu filia Bercheș salariu anual 300 fl. cuartir și lemne de încăldiț.

Vima mică și în comuna Selnite un învățătoriu ambulant cu salariu anual 300 fl. cuartir și lemne de încăldiț.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi învățătoresci au a-și asterne cererile lor concursuale instruite conform normelor din vigōre la subsemnatul oficiu protopresbiteral (p. u. K. Monostor) până la termenul susindicat.

Concurenții vor afla informațiuni mai detaiate la oficiul protopresbiteral scris

Cărpinis, la 30 August, 1893. În conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cetăței pe pētră.

Ioan Șovrea,
protopresb.

[180] 1—3

CONCURS

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci din comunele mai jos însemnate dela scōlele nōstre confesionale din protopresbiteratul gr. or. al tractului Hațegului, se escrie concurs în țiarul nostru „Telegraful Român” cu termenul de 30 zile dela prima publicare.

1. Nadaștia inferiōră cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir și lemne.

2. Booz în legătură cu comuna Zlasti cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir și lemne de foc.

3. Cinciș cu salariu anual de 240 fl. v. a. cuartir și lemne de foc.

4. Livezeni cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir în edificiul scōlei, lemne 4 stângini, grădină de legumi lângă scōlă și o grădină de un jugăr loc arătoriu și de fēnațiu.

Învățătorii aleși sunt datori ca în Dumineci și sērbători mari sē mērgă cu copii la biserică; ără cel de sub

Nr. 1 va avē a presta și serviciul cantoral în strană.

Reflectanții la aceste posturi învățătoresci au a-și asterne suplicile lor concursuale instruite în sensul normelor din vigōre, la oficiul protopresbiteral scris până la termenul indicat mai sus, în Petroseni.

Petroșeni, la 26 August 1893. În conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Avram Stanca,
protopresb.

Nr. 410/1893

[176] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci vacante din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Ungurașului se escrie concurs până la 20 Septembrie a. c.

1. Tămașa, învățătoriu dirigente cu salariu anual de 300 fl. în bani și naturale prin repartițiune dela popor.

2. Dânc, învățătoriu suplent cu salariu anual de 200 fl. în bani și naturale, prin repartițiune de la popor. Cu acest post este împreunat și postul cantoral.

Dela concurenți se recere, ca până la alegere sē se prezenteze în vre-o Duminecă sau sērbătōre la biserică spre a-și arēta desteritatea lor în cântări și tipic.

Doritorii de a ocupa vre-unul din aceste posturi au a-și asterne petițiunile instruite conform legilor din vigōre la subscrisul oficiu, cu posta ultimă Hidalmás.

Fizes Sânpetru, 28 August 1893. Oficiul protopresbiteral al tractului Ungurașului în conțelegere cu respectivele comitete parohiale.

Paul Roșca,
protopresb.

Nr. 171/1893

[174] 2—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela scōlele confesionale gr. or. romăne din comunele mai jos scrise în protopresbiteratul Orăștiei, se escrie prin acēsta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.”

Simeria (O Piski) cu Tolția postul de învățătoriu cu salariu anual de 300 fl. v. a. cuartir și lemnele necesare.

2. Ludesci cu filia Costesci cu salariu anual 300 fl. v. a. cuartir, grădină de legumărit și lemnele necesare.

3. Dēncu mare, salariu învățătoresc 300. fl. v. a. cuartir, grădină de legumărit și lemnele necesare.

4. Tămășasa salariu învățătoresc 300 fl. cuartir și lemnele necesare.

5. Bincițiu salariu anual învățătoresc 250 fl. v. a. cuartir și lemnele necesare.

6. Romoșel, salariu 300 fl. cuartir, 5 stângini de lemne, și grădină de legumărit.

7. Dēncu mic, salariu 300 fl. cuartir, grădină de legumărit și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa vre unul din aceste posturi au a-și ascerne cererile instruite conform legilor din vigōre subscrisului oficiu protopresbiteral până la termenul susscris.

Orăștie, 18 August, 1893. Oficiul protop. gr. or. al Orăștiei în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Nicolau Popoviciu,
protopresbiter.

Nr. 456/1893

[178] 1—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela scōlele confesionale gr. or. romăne din comunele bisericesci mai jos însemnate, în protopresbiteratul Sighișōrei, se publică concurs cu termenul 20 Septembrie a. c. v.

1. Criș, cu salariu anual de 300 fl. și anume: 150 fl. în bani din cassa bisericeii, folosirea unei lunci în 110 fl. 4 stângeni de lemne cu 40 fl. cuartir în edificiul scōlei și grădină.

2. Ferihaz, postul învățătoresc clasa I cu salariu anual de 300 fl.

3. Vidacutul român, cu salariu anual de 300 fl. și anume în bani 250 fl. din repartiție și didactru, lemne în valōre de 50 fl. cuartir și grădină

Informațiuni mai detaiate primesc concurenții dela subscrisul.

Petițiunile concursuale instruite conform legilor în vigōre, se vor subșterne subscrisului până la termenul susindicat.

Sighișōra 27 August, 1893. Oficiul protopresbiteral. gr. or. al tractului Sighișōrei.

În conțelegere cu respectivele comitete parohiale.

Dimitrie Moldovan,
protopresbiter

Nr 318 scol.

[173] 3—3

CONCURS.

Pentru ocuparea posturilor învățătoresci dela scōlele confesionale gr. or. romăne din mai jos însemnatele comune în tractul protopresbiteral al Solnocului, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român.”

1. Libotin, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani, cuartir și grădină.

2. Ungureni, cu salariu anual de 300 fl. v. a. în bani și cuartir.

3. Rogoz, cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir și grădină

4. Rohia, cu salariu anual de 300 fl. v. a. și cuartir.

5. Poianaporcului afiliată cu Valeni, cu un învățătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir și grădină.

6. Peteritea afiliată cu Masca cu un învățătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir și grădină.

7. Borcut afiliată cu Ineu, cu un învățătoriu ambulant pe lângă un salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir și grădină.

8. Stoiceni afiliată cu Dobric și Dobriținaș, cu salariu anual de 300 fl. v. a., cuartir și grădină. Învățătoriu va fi ambulant în Stoiceni și Dobric, căci din Dobriținaș elevii de scōlă vor cerceta parte scōlă din Dobric, parte scōlă din Stoiceni.

8. Costeni afiliată cu Cupșeni, cu un salariu anual de 300 fl., cuartir și grădină. Învățătoriu va fi ambulant.

Doritorii de a ocupa aceste posturi au a-și asterne petițiunile instruite conform legilor în vigōre subsemnatului oficiu protopresbiteral (Magyar-Lápos) până la termenul indicat.

Cupșeni în 18 August, 1893. În conțelegere cu comitetele parohiale respective, oficiul protopresbiteral gr. or. al Solnocului.

Samuil Cupșa,
protopresbiter.

Nr. 647/1893

[175] 2—3

EDICT.

Elena N. Bărsan gr. or. din Herman, care de trei ani a părăsit cu necredință pe legiutul ei bărbat George Poenariu gr. or. din Doboli-inferiori, și pribegesce în lume fără ubicațiune cunoscută, în sensul rezoluțiunei consistoriale dto 10 August a. c. Nr. 4853 B., se citeză prin acēsta, ca în termen de șese luni dela prima publicare a acestui edict în „Telegraful Român” sē se prezenteze înaintea subsemnatului oficiu protopresbiteral, căci la din contră și în absența ei se va pertracta și decide procesul matrimonial, intentat de cătră bărbatul ei în contra ei.

Brașov, 30 August, 1893. Oficiul protopresbiteral gr. or. al Brașovului.

Ioan Petric,
protopresbiter.

Nr. 740/1893.

[177] 1—1

Publicațiune oficială.

Venerabilul consistoriu archidiecezan prin sentința dto 21 Iuliu a. c. Nr. 3652 B. a aprobat sentința forului matrimonial de 1 instanță al Albei-Iulia, adusă în procesul divorțial edictal intentat de Nicolau Bōnca din Gârbova contra pribegitei sale soții Maria Rafailă din Geōgiul de sus, ambii de religiunea nōstră. Acēsta sē aduce la cunoștință publică în sensul § 124 al regulamentului de procedură matrimonială, cu reserva că sentința după expirarea termenului de 45 zile dela acēsta publicare, întră în putere de lege.

Alba-Iulia, 1 Septembrie 1893. Forul matrimonial gr. ort. de instanța 1 al Albei-Iulia.

Nicolau Ivan,
adm. protopresbiteral.